

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**ΑΡΙΘΜ. ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗΣ 5/2016
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(Β' Τακτική Ολομέλεια)
Συνεδρίαση της 14^{ης} Ιανουαρίου 2016**

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Μιχαήλ Απέσσος, Πρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Μέλη: Χρυσάφουλα Αυγερινού, Μεταξία Ανδροβιτσανέα και Ιωάννης - Κωνσταντίνος Χαλκιάς, Αντιπρόεδροι Ν.Σ.Κ., Ιωάννης Διονυσόπουλος, Παρασκευάς Βαρελάς, Σπυρίδων Παπαγιαννόπουλος, Κωνσταντίνος Γεωργάκης, Γεώργιος Κανελλόπουλος, Βασιλική Πανταζή, Αικατερίνη Γρηγορίου, Βασιλική Τύρου, Νικόλαος Δασκαλαντωνάκης, Γαρυφαλιά Σκιάνη, Δήμητρα Κεφάλα, Γεώργιος Ανδρέου, Δημήτριος Αναστασόπουλος, Αντώνιος Τατσόπουλος, Δημήτριος Μακαρονίδης, Αδαμαντία Καπετανάκη, Ευστράτιος Συνοίκης, Ευαγγελία Σκαλτσά, Παναγιώτης Παππάς, Σταύρος Σπυρόπουλος, Βασίλειος Καραγεώργος και Παναγιώτα-Ελευθερία Δασκαλέα-Ασημακοπούλου, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής: Γεώργιος Γρυλωνάκης, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός Ερωτήματος: Το υπ' αριθμ. πρωτ. ΔΙΔΚ / Φ.44/ οικ. 25902/ 6.8.2015 έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης / Γενική Διεύθυνση Οικονομικών και Διοικητικών Υπηρεσιών / Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών / Τμήμα Ανθρωπίνου Δυναμικού και Οργάνωσης.

Ερώτημα: Ερωτάται αν οι διατάξεις του π.δ.164/2004 έχουν εφαρμογή στο ειδικό επιστημονικό προσωπικό του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Κ.Δ.Δ.Α.) ως προς το ζήτημα της απαγόρευσης της σύναψης

πέραν των τριών διαδοχικών συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου ή υπερισχύουν οι ειδικές για το προσωπικό αυτό διατάξεις, οι οποίες επιτρέπουν την ανανέωση των συμβάσεων αυτών χωρίς περιορισμούς ως προς τη συνολική διάρκεια της απασχόλησης και τον αριθμό των ανανεώσεων.

Επί του ως άνω ερωτήματος, το οποίο εισάγεται προς συζήτηση κατόπιν παραπομπής του από το Ε΄ Τμήμα (βλέπ. γνωμοδότηση υπ΄ αριθ. 240/2015), ως μείζονος σπουδαιότητας, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Β΄ Τακτική Ολομέλεια) γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό.

Από το έγγραφο του ερωτήματος και τα στοιχεία που το συνοδεύουν προκύπτουν τα ακόλουθα:

1. Βάσει της υπ΄ αριθμ. 4Ε/2005 Προκήρυξης του Α.Σ.Ε.Π., προσλήφθηκαν στο Ε.Κ.Δ.Δ.Α. τέσσερις ειδικοί επιστήμονες με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου, τριετούς διάρκειας, με δυνατότητα ανανέωσης. Οι θέσεις ειδικού επιστημονικού προσωπικού, στις οποίες προσλήφθηκαν, προβλέπονταν στον ιδρυτικό νόμο του Ε.Κ.Δ.Δ.Α. και συγκεκριμένα στο άρθρο 9 του ν. 1388/1983, καθώς και σε μεταγενέστερες διατάξεις. Οι συμβάσεις εργασίας των ως άνω ειδικών επιστημόνων καταρτίστηκαν τα έτη 2006 και 2007 και ανανεώθηκαν δύο φορές, για μια τριετία κάθε φορά, αρχικώς με τις υπ΄ αριθμ. 3570/3-9-2009 και 3622/23-4-2010 αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου του Ε.Κ.Δ.Δ.Α. και στη συνέχεια με τις υπ΄ αριθμ. 3813/6-9-2012 και 3828/13-12-2012 αποφάσεις του ίδιου οργάνου. Κατόπιν των δύο διαδοχικών παρατάσεων, οι ανωτέρω συμβάσεις λήγουν το Νοέμβριο του 2015 (οι τρεις από αυτές) και το Φεβρουάριο του 2016 (η τέταρτη). Ενόψει της λήξης των συμβάσεών τους, οι ως άνω ειδικοί επιστήμονες, με την υπ΄ αριθμ. 4816/23-6-2015 αίτησή τους προς το Ε.Κ.Δ.Δ.Α., ζήτησαν τη μετατροπή των υφιστάμενων συμβάσεών τους σε αορίστου χρόνου και επικουρικά την ανανέωσή τους.

Νομοθετικό πλαίσιο

2. Στο άρθρο 103 παρ. 1, 2, 3, 6 και 8 του Συντάγματος, όπως ισχύει μετά την αναθεώρηση του έτους 2001, ορίζονται τα εξής:

«1. Οι δημόσιοι υπάλληλοι είναι εκτελεστές της θέλησης του Κράτους και υπηρετούν το Λαό· οφείλουν πίστη στο Σύνταγμα και αφοσίωση στην Πατρίδα. Τα προσόντα και ο τρόπος του διορισμού τους ορίζονται από το νόμο.

2. Κανένας δεν μπορεί να διοριστεί υπάλληλος σε οργανική θέση που δεν είναι νομοθετημένη. Εξαιρέσεις μπορεί να προβλέπονται από ειδικό νόμο, για να καλυφθούν απρόβλεπτες και επείγουσες ανάγκες με προσωπικό που προσλαμβάνεται για ορισμένη χρονική περίοδο με σχέση ιδιωτικού δικαίου.

3. Οργανικές θέσεις ειδικού επιστημονικού καθώς και τεχνικού ή βοηθητικού προσωπικού μπορούν να πληρούνται με προσωπικό που προσλαμβάνεται με σχέση ιδιωτικού δικαίου. Νόμος ορίζει τους όρους για την πρόσληψη, καθώς και τις ειδικότερες εγγυήσεις τις οποίες έχει το προσωπικό που προσλαμβάνεται.

6. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων έχουν εφαρμογή και στους υπαλλήλους της Βουλής, οι οποίοι κατά τα λοιπά διέπονται εξ ολοκλήρου από τον Κανονισμό της, καθώς και στους υπαλλήλους των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των λοιπών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου.

8. Νόμος ορίζει τους όρους, και τη χρονική διάρκεια των σχέσεων εργασίας ιδιωτικού δικαίου στο Δημόσιο και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως αυτός καθορίζεται κάθε φορά, για την κάλυψη είτε οργανικών θέσεων και πέραν των προβλεπομένων στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 3 είτε πρόσκαιρων είτε απρόβλεπτων και επειγουσών αναγκών κατά το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 2. Νόμος ορίζει επίσης τα καθήκοντα που μπορεί να ασκεί το προσωπικό του προηγούμενου εδαφίου. Απαγορεύεται η από το νόμο μονιμοποίηση προσωπικού που υπάγεται στο πρώτο εδάφιο ή η μετατροπή των συμβάσεών του σε αορίστου χρόνου. Οι απαγορεύσεις της παραγράφου αυτής ισχύουν και ως προς τους απασχολούμενους με σύμβαση έργου.»

3. Στα άρθρα 1 παρ. 1 και 2, 9 παρ. 2 και 11 παρ. 1 του ν. 1388/1983 «Ίδρυση Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης» (Α'113), όπως ισχύουν, ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 1

«1. Ίδρύεται νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με την επωνυμία "Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης" (Ε.Κ.Δ.Δ) και έδρα την Αθήνα. Το Κέντρο έχει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια και εποπτεύεται από τον Υπουργό Προεδρίας της Κυβέρνησης.

2. Εκπαιδευτικές Μονάδες του Ε.Κ.Δ.Δ.Α. είναι η Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης (Ε.Σ.Δ.Δ.), η Εθνική Σχολή Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ε.Σ.Τ.Α.) και το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης (ΙΝ.ΕΠ.).»

Άρθρο 9

«Για τη στελέχωση του Κέντρου συνιστώνται οι εξής θέσεις μονίμου και με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου προσωπικού. ...

2. Προσωπικό με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου.

α) Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό: ...»

Άρθρο 11

«1. α) Το Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό των θέσεων της παρ. 2α του άρθρου 9 προσλαμβάνεται με σύμβαση εργασίας μέχρι 3 ετών που μπορεί να ανανεώνεται. Ειδικά για τις θέσεις των ερευνητών η σύμβαση μπορεί να έχει διάρκεια μέχρι 5 έτη.

β) Ο τρόπος πλήρωσης των θέσεων αυτών, καθώς και η διαδικασία πρόσληψης ρυθμίζεται και κατά παρέκκλιση από τις ισχύουσες διατάξεις με απόφαση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης.

γ) Η πρόσληψη ενεργείται, με απόφαση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης μετά από γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου του Κέντρου. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται και οι αποδοχές των προσλαμβανομένων.»

4. Στις διατάξεις του άρθρου 14 παρ. 1 του ν. 2527/1997 «Τροποποίηση και συμπλήρωση διατάξεων του ν. 2190/1994 και άλλες διατάξεις» (Α' 206) ορίζονται τα εξής:

«1. Για τη στελέχωση του Ε.Κ.Δ.Δ. συνιστώνται είκοσι πέντε (25) θέσεις υπευθύνων σπουδών και έρευνας, ως θέσεις ειδικού επιστημονικού προσωπικού, με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου διάρκειας τριών (3) ετών με δυνατότητα ανανέωσης. Η πλήρωση των θέσεων αυτών γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 19 του ν. 2190/1994, όπως εκάστοτε ισχύει. Η ανανέωση γίνεται μετά από ειδικώς αιτιολογημένη εισήγηση του Διοικητικού Συμβουλίου του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης.»

5. Στις διατάξεις των άρθρων 1 παρ. 1 και 8 παρ. 1 και 2 του ν. 3200/2003 «Τροποποιήσεις του ν. 1388/1983 «Ίδρυση Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης»...» (Α' 281) ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 1

«1. Το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης (Ε.Κ.Δ.Δ.), που ιδρύθηκε ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) με την παρ. 1 του άρθρου 1 του Ν. 1388/1983 (ΦΕΚ 113 Α/29.8.1983), μετονομάζεται σε Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Κ.Δ.Δ.Α.).»

Άρθρο 8

«1. Οι θέσεις του μόνιμου προσωπικού του Ε.Κ.Δ.Δ.Α. που έχουν συσταθεί με την παρ. 1 του άρθρου 9 του Ν. 1388/1983, όπως ισχύει, αυξάνονται κατά εννέα...

2. Στις θέσεις του ειδικού επιστημονικού προσωπικού με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου που έχουν συσταθεί με την περ. α' της παρ. 2 του άρθρου 9 του Ν. 1388/1983, όπως τροποποιήθηκε με τις παραγράφους 1 και 6 του άρθρου 14 του Ν. 2527/1997, προστίθενται έξι θέσεις υπευθύνων σπουδών και έρευνας. Η σύμβαση εργασίας του προσωπικού αυτού είναι τριετούς διάρκειας, με δυνατότητα ανανέωσης».

6. Στις διατάξεις του άρθρου 12 παρ. 2 του π.δ. 57/2007 «Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο των διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας που διέπουν το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Κ.Δ.Δ.Α.)» (Α' 59) ορίζονται τα εξής:

«2. Προσωπικό με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου:

Ειδικό επιστημονικό προσωπικό:

Οι θέσεις του ειδικού επιστημονικού προσωπικού ορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 15 του π.δ. 193/2004 (ΦΕΚ 170 Α'/2004) "Οργανισμός Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης". Η πλήρωση των θέσεων αυτών γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 19 του ν. 2190/1994 (ΦΕΚ 28 Α/1994), όπως εκάστοτε ισχύει. Η ανανέωση γίνεται μετά από ειδικώς αιτιολογημένη εισήγηση του Διοικητικού Συμβουλίου του Ε.Κ.Δ.Δ.Α. ....»

7. Στις διατάξεις του άρθρου 19 παρ. 1 και 3 του π.δ. 1/2008 «Οργανισμός του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Κ.Δ.Δ.Α.)» (Α' 1), όπως ισχύει, ορίζονται τα εξής:

« 1. Το Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό του Ε.Κ.Δ.Δ.Α. διακρίνεται:

α. Στους Υπευθύνους Σπουδών και Έρευνας,

β. Στο Νομικό Σύμβουλο.

3. Το σύνολο των θέσεων του Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού είναι εκατόν είκοσι τέσσερις (124) θέσεις με την ακόλουθη ανάλυση: α) ....β) ...

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ.

γ. Ένδεκα (11) τακτικές θέσεις με εργασιακή σχέση ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου. δ...ε...».

8. Τέλος, στα άρθρα 1, 2 παρ. 1, 3, 5, 6 και 7 του π.δ.164/2004 «Ρυθμίσεις για τους εργαζόμενους με συμβάσεις ορισμένου χρόνου στο δημόσιο τομέα» (Α' 134 και διορθώσεις σφαλμάτων Α' 135), ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 1

«Σκοπός του παρόντος προεδρικού διατάγματος είναι η προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας, όσον αφορά στο προσωπικό του Δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα, προς τις διατάξεις της Οδηγίας 1999/70/ΕΚ του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 1999, σχετικά με τη συμφωνία πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου, που έχει συναφθεί μεταξύ των διεπαγγελματικών οργανώσεων γενικού χαρακτήρα CES, UNICE και CEEP (E.E.L. 175/10.7.1999), με την οποία επιδιώκεται αφενός μεν η βελτίωση της ποιότητας της εργασίας ορισμένου χρόνου με την εφαρμογή της αρχής της μη διάκρισης σε σχέση με την εργασία αορίστου χρόνου και αφετέρου η καθιέρωση ενός πλαισίου για να αποτραπεί τυχόν κατάχρηση που προκαλείται από τη χρησιμοποίηση διαδοχικών συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας ορισμένου χρόνου.»

Άρθρο 2

«1. Οι διατάξεις αυτού του διατάγματος εφαρμόζονται στο προσωπικό του δημόσιου τομέα, όπως αυτός οριοθετείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3 του παρόντος, καθώς και στο προσωπικό των δημοτικών και κοινοτικών επιχειρήσεων, το οποίο εργάζεται με σύμβαση ή σχέση εξαρτημένης εργασίας ορισμένου χρόνου, ή σύμβαση έργου ή άλλη σύμβαση ή σχέση που υποκρύπτει σχέση εξαρτημένης εργασίας.»

Άρθρο 3

«Για την εφαρμογή του παρόντος προεδρικού διατάγματος νοείται ως:

α) "Εργαζόμενος ορισμένου χρόνου" κάθε φυσικό πρόσωπο που έχει σύμβαση ή σχέση εξαρτημένης εργασίας ορισμένου χρόνου, ή σύμβαση ή σχέση έργου ή άλλη σύμβαση ή σχέση που υποκρύπτει σχέση εξαρτημένης εργασίας, η οποία έχει συναφθεί απευθείας μεταξύ του εργοδότη και του εργαζομένου και η λήξη της καθορίζεται από αντικειμενικούς όρους, όπως ιδίως παρέλευση συγκεκριμένης

ημερομηνίας ή αποπεράτωση συγκεκριμένου έργου ή πραγματοποίηση συγκεκριμένου αποτελέσματος.

β) "Αντίστοιχος εργαζόμενος αορίστου χρόνου", κάθε φυσικό πρόσωπο που έχει σύμβαση ή σχέση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου στον ίδιο φορέα ή επιχείρηση και απασχολείται σε ίδια ή παρεμφερή ειδικότητα, λαμβανομένων υπόψη των προσόντων ή των δεξιοτήτων του. Όπου δεν υπάρχει "αντίστοιχος εργαζόμενος αορίστου χρόνου" στον ίδιο φορέα ή επιχείρηση, η σύγκριση γίνεται με αναφορά στην οικεία συλλογική σύμβαση ή όταν δεν υπάρχει τέτοια, με αναφορά στην εκάστοτε Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας ή, εάν δεν υπάρχει, στην κείμενη νομοθεσία.

γ) "Δημόσιος τομέας" ο οριοθετούμενος από τις διατάξεις του άρθρου 51 παρ. 1 του Ν. 1892/1990 (ΦΕΚ Α` 101) ή από άλλες ειδικές διατάξεις, όπως εκάστοτε ισχύουν, αποκλειομένων σε κάθε περίπτωση από αυτόν των ανωνύμων εταιρειών που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, οι οποίες υπάγονται στις ρυθμίσεις του Π.Δ. 81/2003.

δ) "Σύμβαση", η σύμβαση ή σχέση εξαρτημένης εργασίας ορισμένου χρόνου, ή σύμβαση έργου ή άλλη σύμβαση ή σχέση που υποκρύπτει σχέση εξαρτημένης εργασίας.

ε) Όπου αναφέρεται ο όρος "επιχείρηση" ή "εκμετάλλευση" ή "εργοδότης" νοείται και η δημόσια υπηρεσία, το Ν.Π.Δ.Δ. ή ο φορέας με τον οποίο έχει συναφθεί η αντίστοιχη σύμβαση.»

Άρθρο 5

«1. Απαγορεύονται οι διαδοχικές συμβάσεις, που καταρτίζονται και εκτελούνται μεταξύ του ίδιου εργοδότη και του ίδιου εργαζόμενου με την ίδια ή παρεμφερή ειδικότητα και με τους ίδιους ή παρεμφερείς όρους εργασίας, εφόσον μεταξύ των συμβάσεων αυτών μεσολαβεί χρονικό διάστημα μικρότερο των τριών μηνών.

2. Η κατάρτιση των συμβάσεων αυτών επιτρέπεται κατ' εξαίρεση, εφόσον δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους. Αντικειμενικός λόγος υφίσταται, όταν οι επόμενες της αρχικής συμβάσεως συνάπτονται για την εξυπηρέτηση ειδικών ομοειδών αναγκών που σχετίζονται ευθέως και αμέσως με τη μορφή ή το είδος ή τη δραστηριότητα της επιχείρησης.

3. Η σύναψη διαδοχικών συμβάσεων γίνεται εγγράφως και οι λόγοι που την δικαιολογούν αναφέρονται ρητώς στη σύμβαση, εφόσον δεν προκύπτουν ευθέως

από αυτήν. Κατ' εξαίρεση, ο έγγραφος τύπος δεν απαιτείται, όταν η ανανέωση της σύμβασης, λόγω του ευκαιριακού χαρακτήρα της απασχόλησης, δεν έχει διάρκεια μεγαλύτερη του ενός μηνός, εκτός αν ο έγγραφος τύπος προβλέπεται ρητά από άλλη διάταξη. Αντίγραφο της σύμβασης παραδίδεται στον εργαζόμενο εντός πέντε (5) εργασίμων ημερών από την έναρξη της απασχόλησής του.

4. Σε κάθε περίπτωση, ο αριθμός των διαδοχικών συμβάσεων δεν επιτρέπεται να είναι μεγαλύτερος των τριών, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 2 του επόμενου άρθρου.»

Άρθρο 6

«1. Συμβάσεις που καταρτίζονται διαδοχικώς και εκτελούνται μεταξύ του ίδιου εργοδότη και του ίδιου εργαζόμενου με την ίδια ή παρεμφερή ειδικότητα και με τους ίδιους ή παρεμφερείς όρους εργασίας, απαγορεύεται να υπερβαίνουν τους είκοσι τέσσερις (24) μήνες σε συνολικό χρόνο διάρκειας της απασχόλησης, είτε συνάπτονται κατ' εφαρμογήν του προηγούμενου άρθρου είτε συνάπτονται κατ' εφαρμογήν άλλων διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας.

2. Συνολικός χρόνος διάρκειας απασχόλησης άνω των είκοσι τεσσάρων (24) μηνών επιτρέπεται μόνον σε περιπτώσεις ειδικών, από τη φύση και το είδος της εργασίας τους, κατηγοριών εργαζομένων που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία, όπως, ιδίως, διευθυντικά στελέχη, εργαζόμενοι που προσλαμβάνονται στο πλαίσιο συγκεκριμένου ερευνητικού ή οιουδήποτε επιδοτούμενου ή χρηματοδοτούμενου προγράμματος, εργαζόμενοι που προσλαμβάνονται για την πραγματοποίηση έργου σχετικού με την εκπλήρωση υποχρεώσεων που απορρέουν από συμβάσεις με διεθνείς οργανισμούς.»

Άρθρο 7

«1. Οποιαδήποτε σύμβαση συνάπτεται κατά παράβαση των διατάξεων των άρθρων 5 και 6 του παρόντος διατάγματος είναι αυτοδικαίως άκυρη.

2. Σε περίπτωση που η άκυρη σύμβαση εκτελέσθηκε εν όλω ή εν μέρει, καταβάλλονται στον εργαζόμενο τα οφειλόμενα βάσει αυτής χρηματικά ποσά, τυχόν δε καταβληθέντα δεν αναζητούνται. Ο εργαζόμενος έχει δικαίωμα, για το χρόνο που εκτελέσθηκε η άκυρη σύμβαση εργασίας, να λάβει ως αποζημίωση το ποσό το οποίο δικαιούται ο αντίστοιχος εργαζόμενος αορίστου χρόνου σε περίπτωση καταγγελίας της συμβάσεώς του. Εάν οι άκυρες συμβάσεις είναι περισσότερες, ως χρόνος για τον υπολογισμό της αποζημίωσης λαμβάνεται η συνολική διάρκεια

απασχόλησης με βάση τις άκυρες συμβάσεις. Τα χρηματικά ποσά που καταβάλλονται από τον εργοδότη στον εργαζόμενο καταλογίζονται στον υπαίτιο.

3. Όποιος παραβαίνει τις διατάξεις των άρθρων 5 και 6 του παρόντος διατάγματος τιμωρείται με φυλάκιση (άρθρο 5 Ν. 1338/1983, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 6 παρ. 5 του Ν. 1440/1984). Αν το αδίκημα διαπράχθηκε από αμέλεια, ο υπαίτιος τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους. Η ίδια παράβαση στοιχειοθετεί παράλληλα και σοβαρό πειθαρχικό παράπτωμα.»

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων.

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς και σε συνδυασμό, προκύπτουν τα εξής:

9. Με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 103 του Συντάγματος επιβάλλεται, ως προϋπόθεση διορισμού των δημοσίων υπαλλήλων σε οργανικές θέσεις, η ύπαρξη νομοθετικής πρόβλεψης των θέσεων αυτών, ενώ με τις διατάξεις της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου προβλέπεται ότι η πλήρωση οργανικών θέσεων ειδικού επιστημονικού καθώς και τεχνικού ή βοηθητικού προσωπικού μπορεί να γίνει με πρόσωπα που προσλαμβάνονται με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου κατά τους όρους και τις ειδικότερες εγγυήσεις που καθορίζονται με νόμο. Τα ανωτέρω ισχύουν για τους υπαλλήλους του Δημοσίου, της Βουλής, των ο.τ.α, ως και των ν.π.δ.δ. Περαιτέρω, στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 8 του ως άνω άρθρου, η οποία προστέθηκε με την αναθεώρηση του Συντάγματος του έτους 2001, προβλέπεται ότι με νόμο ορίζονται οι όροι και η χρονική διάρκεια των σχέσεων εργασίας ιδιωτικού δικαίου στο Δημόσιο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως αυτός καθορίζεται κάθε φορά, για την κάλυψη είτε οργανικών θέσεων και πέραν των προβλεπόμενων στο πρώτο εδάφιο της παρ. 3 του ως άνω άρθρου είτε πρόσκαιρων είτε απροβλέπτων και επειγουσών αναγκών κατά το δεύτερο εδάφιο της παρ. 2.

10. Το Ε.Κ.Δ.Δ.Α., ως ν.π.δ.δ., κατά τις διατάξεις των άρθρων 1 παρ.1 του ν. 1388/1983 και 1 παρ. 1 του ν. 3200/2003, εμπίπτει στην έννοια του δημόσιου τομέα, όπως αυτός οριοθετείται με τις διατάξεις του άρθρου 51 παρ. 1 του ν. 1892/1990. Η απασχόληση του ειδικού επιστημονικού προσωπικού του Ε.Κ.Δ.Δ.Α., κατά τις διατάξεις των άρθρων 9 του ν. 1388/1983, 14 παρ. 1 του ν. 2527/1997, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 8 παρ. 2 του ν. 3200/2003, ως και του άρθρου 12 παρ. 2 του π.δ. 57/2007, πραγματοποιείται με συμβάσεις εργασίας

ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου τριετούς διάρκειας, οι οποίες μπορούν να ανανεώνονται.

11. Με τις πάγιες διατάξεις των άρθρων 5, 6 και 7 του π.δ. 164/2004 προσαρμόσθηκε η ελληνική νομοθεσία στην Οδηγία 1999/70/EK του Συμβουλίου (EE L 175/10.7.1999), σχετικά με τη λήψη μέτρων για την αποτροπή της κατάχρησης της μισθωτής εργασίας, η οποία είναι δυνατόν να παρουσιάζεται σε περιπτώσεις χρησιμοποίησης από το Δημόσιο και τα άλλα νομικά πρόσωπα (δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου) του δημόσιου τομέα, διαδοχικών συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου, αντί συμβάσεων εργασίας αορίστου χρόνου. Το πεδίο εφαρμογής του ως άνω π.δ/τος εκτείνεται σε όλο το προσωπικό του δημόσιου τομέα, το οποίο απασχολείται με σύμβαση ή σχέση εξαρτημένης εργασίας ορισμένου χρόνου ή σύμβαση έργου ή άλλη σύμβαση ή σχέση που υποκρύπτει σχέση εξαρτημένης εργασίας. Για την οριοθέτηση του δημόσιου τομέα το άρθρο 3 περ. γ' του ανωτέρω π.δ/τος παραπέμπει, κατά βάση, στην παράγραφο 1 του άρθρου 51 του ν. 1892/1990, σύμφωνα με την οποία ο δημόσιος τομέας περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, και τις κάθε είδους δημόσιες υπηρεσίες που υπάγονται στο νομικό πρόσωπο του δημοσίου και εκπροσωπούνται από αυτό, ως και τα κάθε είδους ν.π.δ.δ., με τις εξαιρέσεις της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του ως άνω άρθρου 51.

12. Με τις προαναφερόμενες διατάξεις του π.δ.164/2004 απαγορεύτηκαν, κατ' αρχήν, οι διαδοχικές συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου, μεταξύ των οποίων μεσολαβεί χρονικό διάστημα μικρότερο των τριών μηνών, περαιτέρω δε καθορίσθηκαν οι περιπτώσεις κατά τις οποίες επιτρέπεται, κατ' εξαίρεση, η σύναψη μέχρι τριών, κατά την ως άνω έννοια, διαδοχικών συμβάσεων με συνολική διάρκεια απασχόλησης μέχρι είκοσι τεσσάρων μηνών, καθώς και οι ειδικές περιπτώσεις, κατά τις οποίες επιτρέπεται η υπέρβαση των ως άνω ορίων στη σύναψη διαδοχικών συμβάσεων, όλως κατ' εξαίρεση και για αντικειμενικούς λόγους, οι οποίοι συνδέονται με τη φύση και το είδος της εργασίας κατηγοριών εργαζομένων.

Ως κύρωση για την περίπτωση της παράνομης, δηλαδή κατά παράβαση των ως άνω κανόνων, σύναψης διαδοχικών συμβάσεων, προβλέφθηκε η αυτοδίκαιη ακυρότητά τους και η καταβολή στον εργαζόμενο τόσο των αποδοχών για την εργασία που παρέσχε, εφ' όσον οι άκυρες συμβάσεις εκτελέσθηκαν εν όλω

ή εν μέρει, όσο και αποζημίωσης ίσης με το ποσό που δικαιούται ο «αντίστοιχος εργαζόμενος αορίστου χρόνου» σε περίπτωση καταγγελίας της συμβάσεώς του. Η προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 1999/70/EK του Συμβουλίου έγινε, δυνάμει των ως άνω παγίων διατάξεων του π.δ. 164/2004, με σεβασμό της απαγόρευσης μετατροπής των συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου σε συμβάσεις αορίστου χρόνου που θεσπίσθηκε με την παράγραφο 8 του άρθρου 103 του Συντάγματος, η οποία προστέθηκε με το από 6.4.2001 Ψήφισμα της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής (84Α'/17-4-2001), διότι δεν προβλέφθηκε, ως κύρωση για την παράνομη χρησιμοποίηση από το Δημόσιο και τα άλλα νομικά πρόσωπα του δημόσιου τομέα διαδοχικών συμβάσεων ορισμένου χρόνου, η μετατροπή τους σε συμβάσεις αορίστου χρόνου μετά την ισχύ του ως άνω π.δ. 164/2004 (ΟΛΑΠ 19 και 20/2007, ΑΠ 64/2010, 113/2009, 271/2009). Ο νομοθέτης είχε τη δυνατότητα αυτή, δηλαδή να μην θεσπίσει ως κύρωση τη μετατροπή των διαδοχικών συμβάσεων ορισμένου χρόνου σε αορίστου, διότι η Οδηγία 1999/70/EK του Συμβουλίου δεν επιβάλλει στα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης τη σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου, αλλά επιτρέπει στον εθνικό νομοθέτη να λαμβάνει τα κατά την κρίση του πρόσφορα μέτρα για την αποτροπή της κατάχρησης της μισθωτής εργασίας, τέτοια δε πρόσφορα μέτρα είναι, κατά την Οδηγία, και τα ληφθέντα από τον έλληνα νομοθέτη με τις διατάξεις των άρθρων 5, 6 και 7 του π.δ. 164/2004 (βλ. ΣτΕ 441, 2228/2007, 1253/2006, ΔΕΚ C - 212/04, σκ. 91 έως 95).

13. Με την παράγραφο 2 του άρθρου 5 του π.δ 164/2004 εισάγεται εξαίρεση, σύμφωνα με την οποία είναι επιτρεπτή, κατά παρέκκλιση της παραγράφου 1 του ίδιου άρθρου, η σύναψη διαδοχικών συμβάσεων μεταξύ των οποίων μεσολαβεί χρονικό διάστημα μικρότερο των τριών μηνών, εφόσον αυτή δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους και υποβάλλεται, κατά την παράγραφο 3 του ανωτέρω άρθρου, σε έγγραφο τύπο. Κατά τη νομολογία του Δ.Ε.Κ., ως «αντικειμενικοί λόγοι», η συνδρομή των οποίων δικαιολογεί την κατ' εξαίρεση σύναψη των ως άνω συμβάσεων, νοούνται οι σαφείς και συγκεκριμένες περιστάσεις που χαρακτηρίζουν μια καθορισμένη δραστηριότητα και οι οποίες, κατά συνέπεια, μπορούν να δικαιολογήσουν στο ειδικό αυτό πλαίσιο τη χρήση διαδοχικών συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου. Οι εν λόγω περιστάσεις μπορεί να προκύπτουν, μεταξύ άλλων, από την ιδιαίτερη φύση των καθηκόντων,

για την εκτέλεση των οποίων έχουν συναφθεί οι συμβάσεις αυτές και από τα συμφύη χαρακτηριστικά των καθηκόντων αυτών ή, ενδεχομένως, από την επιδίωξη ενός θεμιτού σκοπού κοινωνικής πολιτικής εκ μέρους του κράτους-μέλους. Τα πραγματικά περιστατικά που στοιχειοθετούν την έννοια των «αντικειμενικών λόγων» θα πρέπει να προκύπτουν από συγκεκριμένα στοιχεία που άπτονται της σχετικής δραστηριότητας και των συνθηκών άσκησης της και δεν αρκεί το γεγονός ότι η δυνατότητα σύναψης διαδοχικών συμβάσεων προβλέπεται σε διάταξη νόμου (βλ. ΔΕΚ C - 212/04, σκ. 69 έως 75) .

14. Με τη διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 5 του ανωτέρω π.δ/τος εισάγεται περιορισμός ως προς το μέγιστο αριθμό των διαδοχικών συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου που επιτρέπεται να συναφθούν υπό τις προϋποθέσεις των παραγράφων 1 έως 3 του ίδιου άρθρου, ο οποίος δεν μπορεί να είναι ανώτερος των τριών, υπό τη ρητή, όμως, επιφύλαξη της παραγράφου 2 του άρθρου 6 του ως άνω π.δ/τος, που καθορίζει τις προϋποθέσεις, υπό τις οποίες είναι επιτρεπτή η υπέρβαση του ανωτάτου ορίου απασχόλησης με διαδοχικές συμβάσεις μεταξύ του ίδιου εργοδότη και του ίδιου εργαζόμενου με την ίδια ή παρεμφερή ειδικότητα και με τους ίδιους ή παρεμφερείς όρους εργασίας. Περαιτέρω, με τις διατάξεις του άρθρου 6 παράγραφος 1 του π.δ 164/2004 επιβάλλεται όριο στην ευχέρεια σύναψης διαδοχικών συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου στο δημόσιο τομέα, το οποίο αναφέρεται στην ανώτατη συνολική χρονική διάρκεια των εν λόγω συμβάσεων, η οποία ορίζεται στους είκοσι τέσσερις μήνες. Κατ' εξαίρεση, μπορεί να γίνει υπέρβαση της εν λόγω ανώτατης χρονικής διάρκειας των διαδοχικών συμβάσεων, οσάκις συντρέχουν περιπτώσεις ειδικών, από τη φύση και το είδος της εργασίας τους, κατηγοριών εργαζομένων που προβλέπονται από τη κείμενη νομοθεσία, όπως ενδεικτικά αναφέρονται στην παράγραφο 2 του ως άνω άρθρου οι περιπτώσεις των διευθυντικών στελεχών, των εργαζομένων που προσλαμβάνονται στο πλαίσιο συγκεκριμένου ερευνητικού ή οποιουδήποτε επιδοτούμενου ή χρηματοδοτούμενου προγράμματος ή των εργαζομένων οι οποίοι προσλαμβάνονται για την πραγματοποίηση έργου που σχετίζεται με την εκπλήρωση υποχρεώσεων που απορρέουν από συμβάσεις με διεθνείς οργανισμούς.

15. Οι ως άνω διατάξεις του π.δ. 164/2004, ως διατάξεις αυξημένης τυπικής ισχύος λόγω της προσαρμογής, με αυτές, της ελληνικής νομοθεσίας προς

την Οδηγία 1999/70/ΕΚ του Συμβουλίου, υπερισχύουν των διατάξεων των κοινών νόμων και κανονιστικών πράξεων (Βλ. Ε. Σπηλιωτόπουλου: Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου 2007, τόμ.Ι σελ.89, Ν.Σ.Κ. 336/2006). Ως εκ τούτου, οι εν λόγω διατάξεις του π.δ.164/2004, οι οποίες έχουν εφαρμογή και επί του ειδικού επιστημονικού προσωπικού του Ε.Κ.Δ.Δ.Α., το οποίο εντάσσεται στο δημόσιο τομέα, υπερισχύουν των διατάξεων των άρθρων 14 παρ. 1 του ν. 2527/1997, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 8 παρ. 2 του ν. 3200/2003, και 12 παρ. 2 του π.δ 57/2007, οι οποίες προβλέπουν ότι οι συμβάσεις εργασίας του επιστημονικού προσωπικού του Ε.Κ.Δ.Δ.Α. είναι ιδιωτικού δικαίου, ορισμένης (τριετούς) διάρκειας και με δυνατότητα ανανέωσης χωρίς περιορισμούς. Η υπεροχή των διατάξεων του π.δ. 164/2004 αφορά, εφόσον πρόκειται περί διαδοχικών συμβάσεων κατά την έννοια των διατάξεων του εν λόγω π.δ/τος, τις προϋποθέσεις, υπό τις οποίες επιτρέπεται, αφενός η σύναψη περισσότερων της μιας συμβάσεων και αφετέρου η υπέρβαση του ανωτάτου ορίου χρονικής διάρκειας των εν λόγω συμβάσεων, δηλαδή των είκοσι τεσσάρων μηνών.

16. Περαιτέρω, κατά τη συζήτηση μεταξύ των μελών της Ολομέλειας, διαμορφώθηκαν δύο γνώμες.

Κατά τη γνώμη της **πλειοψηφίας**, η οποία απαρτίσθηκε από τον Πρόεδρο του ΝΣΚ Μιχαήλ Απέσσο, τους Αντιπροέδρους Χρυσάφουλα Αυγερινού, Μεταξία Ανδροβιτσανέα και Ιωάννη - Κωνσταντίνο Χαλκιά, και τους Νομικούς Συμβούλους του Κράτους Ιωάννη Διονυσόπουλο, Παρασκευά Βαρελά, Γεώργιο Κανελλόπουλο, Βασιλική Πανταζή, Αικατερίνη Γρηγορίου, Βασιλική Τύρου, Νικόλαο Δασκαλαντωνάκη, Δήμητρα Κεφάλα, Γεώργιο Ανδρέου, Δημήτριο Μακαρονίδη, Αδαμαντία Καπετανάκη, Ευαγγελία Σκαλτσά, Παναγιώτη Παππά, Σταύρο Σπυρόπουλο και Παναγιώτα-Ελευθερία Δασκαλέα-Ασημακοπούλου (ψηφοί δεκαεννιά - 19), από την συνδυαστική ερμηνεία των διατάξεων των άρθρων 5 παρ. 4 και 6 παρ. 2 του π.δ. 164/2004 προκύπτει ότι, οσάκις συντρέχει περίπτωση υπέρβασης κατά το άρθρο 6 παρ.2 του ανωτάτου ορίου διάρκειας διαδοχικών συμβάσεων, δηλαδή των είκοσι τεσσάρων μηνών, τότε επιτρεπτικώς μπορούν να συναφθούν και περισσότερες των τριών διαδοχικές συμβάσεις, καθόσον στη περίπτωση αυτή δεν ισχύει το ανώτατο αυτό όριο των τριών συμβάσεων που θέτει η διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 5 του π.δ. 164/2004. Τούτο, διότι η επιφύλαξη της παραγράφου 4 του άρθρου 5 του ως άνω

π.δ/τος, ως προς την παράγραφο 2 του άρθρου 6 του ίδιου π.δ/τος, έχει την έννοια ότι ναι μεν ισχύει κατ' αρχήν ο περιορισμός στη σύναψη μέχρι τριών, κατ' ανώτατο αριθμό, διαδοχικών συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου, πλην όμως, εάν συντρέχει περίπτωση επιτρεπτής υπέρβασης της συνολικής διάρκειας απασχόλησης των είκοσι τεσσάρων μηνών, η οποία δικαιολογείται λόγω ειδικών από τη φύση και το είδος της εργασίας κατηγοριών εργαζομένων, κατά τα ειδικώς προβλεπόμενα στην ως άνω παράγραφο 2, τότε ο περιορισμός του ανώτατου αριθμού των τριών συμβάσεων υποχωρεί, και σύννομα μπορούν να συναφθούν και πέραν των τριών διαδοχικές συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου [βλέπ. Σ.τ.Ε. 1897/2014 σκ.10 και 122/2007 (ΠΕ) σκ.6].

17. Κατά τη γνώμη της **μειοψηφίας**, η οποία απαρτίσθηκε από τους Νομικούς Συμβούλους του Κράτους Σπυρίδωνα Παπαγιαννόπουλο, Κωνσταντίνο Γεωργάκη, Γαρυφαλιά Σκιάνη, Δημήτριο Αναστασόπουλο, Αντώνιο Τατσόπουλο, Ευστράτιο Συνοίκη, και Βασίλειο Καραγεώργο (ψήφοι επτά – 7), προς την οποία προσχώρησε και ο εισηγητής Γεώργιος Γρυλωνάκης, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο), η σύναψη διαδοχικών συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου μέχρι τη συμπλήρωση τριών τέτοιων συμβάσεων, κατ' επιτρεπτή εξαίρεση του άρθρου 5 παρ. 2 του π.δ. 164/2004 και καθ' υπέρβαση των είκοσι τεσσάρων μηνών, κατ' άρθρο 6 παρ. 2 του ίδιου π.δ/τος, προϋποθέτει τη συνδρομή «αντικειμενικών λόγων» κατά την έννοια της διάταξης της παραγράφου 2 του άρθρου 5 του ως άνω π.δ/τος και περαιτέρω πρόκειται για ειδική, προβλεπόμενη από τη κείμενη νομοθεσία, περίπτωση εργαζομένων, η οποία προσδιορίζεται από τη φύση και το είδος της εργασίας τους [Ν.Σ.Κ. 373/2010, βλέπ. και Φ. Δερμιτζάκη, Η απόφαση του ΔΕΚ της 23ης Απριλίου 2009 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-378/07 έως C-308/07.....για την εργασία ορισμένου χρόνου και η επιρροή της στην έννομη τάξη, Ε.Ε.Δ. τ. 68 (2009) σελ. 616-617]. Δεν είναι δυνατή, πάντως, η υπέρβαση των τριών διαδοχικών συμβάσεων, έστω και αν συντρέχει περίπτωση που, κατά το άρθρο 6 παρ.2 του π.δ.164/2004, καθιστά επιτρεπτή την επιμήκυνση της απασχόλησης και πέραν των είκοσι τεσσάρων μηνών. Τούτο, διότι εν προκειμένω η επιφύλαξη της παραγράφου 4 του άρθρου 5 του ως άνω π.δ/τος ως προς την παράγραφο 2 του άρθρου 6 του ίδιου π.δ/τος έχει την έννοια του ελέγχου, επιπροσθέτως, της συνδρομής ή μη ειδικής, από τη φύση και το είδος της εργασίας τους, κατηγορίας εργαζομένων, κατά τα ειδικώς προβλεπόμενα στην ως

άνω παράγραφο 2, στη περίπτωση που επιτρεπτός, κατά το άρθρο 5 (ύπαρξη αντικειμενικού λόγου), συνάπτεται σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου πέραν της πρώτης, όταν ταυτόχρονα γίνεται και υπέρβαση του συνολικού χρόνου απασχόλησης των είκοσι τεσσάρων μηνών, χωρίς, όμως, να υπάρχει δυνατότητα από τις ανωτέρω διατάξεις να γίνει υπέρβαση των τριών διαδοχικών συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου, έστω και αν πρόκειται περί ειδικής κατηγορίας εργαζομένων από τις ενδεικτικά προβλεπόμενες στην παράγραφο 2 του άρθρου 6 του π.δ. 164/2004.

18. Στη διδόμενη από την ερωτώσα υπηρεσία περίπτωση, οι διατάξεις των άρθρων 8 παρ. 2 εδ. β' του ν. 3200/2003 και 14 παρ. 1 εδ. α' του ν. 2527/1997, οι οποίες κωδικοποιήθηκαν σε ενιαίο κείμενο με το π.δ. 57/2007, επιτρέπουν την πρόσληψη στο Ε.Κ.Δ.Δ.Α. ειδικού επιστημονικού προσωπικού με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου τριετούς διάρκειας με δυνατότητα ανανέωσης χωρίς χρονικό περιορισμό. Κατ' εφαρμογήν των εν λόγω διατάξεων, το προσωπικό αυτό του Ε.Κ.Δ.Δ.Α. προσλήφθηκε κατά τα έτη 2006 (οι τρεις υπάλληλοι) και το 2007 (ο τέταρτος), με συμβάσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου τριετούς διάρκειας, οι οποίες στη συνέχεια ανανεώθηκαν για δύο ακόμα τριετίες.

Ενόψει τούτου, κατά την κρατήσασα γνώμη, εφόσον η διοίκηση κρίνει αιτιολογημένα ότι η φύση και το είδος της εργασίας του ειδικού επιστημονικού προσωπικού του Ε.Κ.Δ.Δ.Α. δικαιολογεί, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 6 του π.δ. 164/2004, την υπέρβαση των είκοσι τεσσάρων μηνών συνολικής διάρκειας των διαδοχικών συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου που έχουν συναφθεί μέχρι σήμερα (της συνολικής αυτής διάρκειας έχει εν προκειμένω ήδη σημειωθεί υπέρβαση, με τη λήξη της πρώτης σύμβασης), τότε αυτή έχει τη δυνατότητα να προβεί σε περαιτέρω ανανέωση της τελευταίας σύμβασης, ανεξαρτήτως του ότι με την ανανέωση αυτή γίνεται υπέρβαση των τριών συνολικά συμβάσεων.

Απάντηση

19. Κατ' ακολουθία των προεκτεθέντων, επί του τεθέντος ερωτήματος το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Β' Τακτική Ολομέλεια) γνωμοδοτεί ως εξής:

α. Ομόφωνα, ότι οι διατάξεις του π.δ. 164/2004 έχουν εφαρμογή και στο ειδικό επιστημονικό προσωπικό του Ε.Κ.Δ.Δ.Α.

β. Κατά πλειοψηφία, ότι το επιτρεπτό της σύναψης περισσότερων συμβάσεων εξαρτημένης εργασίας ορισμένου χρόνου καθ' υπέρβαση του ανωτάτου ορίου των τριών, το οποίο ορίζει το άρθρο 5 παρ. 4 του π.δ. 164/2004, συνάπτεται με την καταφατική διαπίστωση της διοίκησης, κατόπιν αιτιολογημένης κρίσης της, ότι το εν λόγω προσωπικό αποτελεί, κατ' εκτίμηση της φύσης και του είδους της εργασίας του, ειδική κατηγορία εργαζομένων, η οποία μπορεί να ενταχθεί στη ρύθμιση της παραγράφου 2 του άρθρου 6 του ως άνω π.δ/τος και ότι, συνεπώς, μπορεί να δικαιολογήσει την υπέρβαση του συνολικού χρόνου απασχόλησης των είκοσι τεσσάρων μηνών.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα 16 - 2 - 2016

Ο Πρόεδρος

Μιχαήλ Α. Απέσσος
Πρόεδρος ΝΣΚ

Ο Εισηγητής

Γεώργιος Γρυλωνάκης
Πάρεδρος ΝΣΚ